ACUMEN: INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY RESEARCH
ISSN: 3060-4745 IF(Impact Factor)10.71 / 2025 Volume 3, Issue 11

YANGI ÖZBEKISTON ŞAROITIDA HARBIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLAŞ SOHASIDAGI ISLOHOTLARNING ÖRNI

Uteşov Asqarali Ismetullayeviç
Özbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti
öq otiş kafedrasi katta öqituvçisi, polkovnik

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada Yangi Özbekiston şaroitida harbiy xavfsizlikni ta'minlaş sohasida amalga oşirilayotgan islohotlarning mazmun-mohiyati, ustuvor yönalişlari hamda davlat mudofaa salohiyatini mustahkamlaşdagi strategik ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Şuningdek, mamlakatning mudofaa qobiliyatini oşiriş, Qurolli Kuçlarni modernizatsiya qiliş, harbiy boşqaruv tizimini takomillaştiriş, zamonaviy harbiy texnologiyalarni joriy etiş hamda professional harbiy kadrlar tayyorlaş jarayonlarining öziga xos xususiyatlari yoritилади. Tadqiqot davomida milliy xavfsizlikni ta'minlaşning huquqiy va institutsional asoslari, harbiy islohotlarning davlat suvereniteti va hududiy yaxlitligini himoya qilişdagi örni, şuningdek, mintaqaviy xavfsizlik va xalqaro harbiy hamkorlikning dolzarb masalalari örganiladi. Globallaşuv şaroitida yuzaga kelayotgan geosiyosiy tahdidlar, axborot xavfsizligi, kiberxavfsizlik hamda zamonaviy harbiy xavf-xatarlarga qarşi samarali mexanizmlarni şakllantiriş zarurati asoslab beriladi. Maqolada harbiy xavfsizlik sohasidagi islohotlarning mamlakat barqaror taraqqiyoti, jamiyat osoyiştaligi va milliy manfaatlarni himoya qilişdagi ahamiyati yuzasidan ilmiy xulosalar ilgari suriladi.

Kalit sözlar: Yangi Özbekiston, harbiy xavfsizlik, milliy xavfsizlik, mudofaa siyosati, harbiy islohotlar, Qurolli Kuçlar, davlat suvereniteti, hududiy yaxlitlik, mudofaa salohiyati, harbiy modernizatsiya, strategik barqarorlik, geosiyosiy tahdidlar, kiberxavfsizlik, harbiy hamkorlik, milliy manfaatlar.

THE ROLE OF REFORMS IN ENSURING MILITARY SECURITY IN THE CONTEXT OF NEW UZBEKISTAN

Abstract: This scientific article examines the essence, priority directions, and strategic significance of reforms implemented in the field of military security in the context of New Uzbekistan. Particular attention is paid to strengthening the country's defense capabilities, modernizing the Armed Forces, improving the military command and control system, introducing advanced military technologies, and developing a professional military personnel training system. The study analyzes the legal and

institutional foundations of national security, the role of military reforms in protecting state sovereignty and territorial integrity, and current issues of regional security and international military cooperation. Furthermore, the article explores emerging geopolitical threats, information security, cybersecurity, and the necessity of establishing effective mechanisms to counter contemporary military challenges in the context of globalization. The research emphasizes the importance of military reforms in ensuring sustainable national development, maintaining social stability, strengthening defense readiness, and safeguarding national interests. Based on theoretical analysis, the article presents scientific conclusions regarding the strategic role of military security reforms in enhancing the national defense system and ensuring long-term stability.

Keywords: New Uzbekistan, military security, national security, defense policy, military reforms, Armed Forces, state sovereignty, territorial integrity, defense capabilities, military modernization, strategic stability, geopolitical threats, cybersecurity, military cooperation, national interests.

РОЛЬ РЕФОРМ В СФЕРЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ВОЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В УСЛОВИЯХ НОВОГО УЗБЕКИСТАНА

Аннотация: В данной научной статье рассматриваются сущность, приоритетные направления и стратегическое значение реформ, осуществляемых в сфере обеспечения военной безопасности в условиях Нового Узбекистана. Особое внимание уделяется вопросам укрепления обороноспособности государства, модернизации Вооружённых Сил, совершенствования системы военного управления, внедрения современных военных технологий, а также развития системы подготовки профессиональных военных кадров. В ходе исследования анализируются правовые и институциональные основы обеспечения национальной безопасности, роль военных реформ в защите государственного суверенитета и территориальной целостности, а также актуальные вопросы региональной безопасности и международного военного сотрудничества. Кроме того, рассматриваются современные геополитические угрозы, информационная безопасность, кибербезопасность и необходимость формирования эффективных механизмов противодействия новым военным вызовам в условиях глобализации. В статье обосновывается значение реформ в военной сфере для обеспечения устойчивого развития государства, общественной стабильности, повышения оборонной готовности и защиты

национальных интересов. На основе теоретического анализа сформулированы научные выводы относительно стратегической роли военных реформ в совершенствовании национальной системы обороны и обеспечении долгосрочной стабильности государства.

Ключевые слова: Новый Узбекистан, военная безопасность, национальная безопасность, оборонная политика, военные реформы, Вооружённые Силы, государственный суверенитет, территориальная целостность, оборонный потенциал, военная модернизация, стратегическая стабильность, геополитические угрозы, кибербезопасность, военное сотрудничество, национальные интересы.

KIRIŞ

Bugungi kunda jahonda yuz berayotgan murakkab geosiyosiy jarayonlar, xalqaro munosabatlar tizimidagi ziddiyatlarning kuçayişi, mintaqaviy mojarolar va zamonaviy xavfsizlik tahdidlarining yangi şakllarda namoyon bölişi har bir davlat oldiga milliy xavfsizlikni ta’minlaş, mudofaa salohiyatini mustahkamlaş hamda harbiy tizimni zamon talablariga mos ravishda takomillaştiriş vazifasini qoymoqda. Ayniqsa, globallaşuv jarayonlarining jadallaşuvi, xalqaro terrorizm, ekstremizm, kiberhujumlar, axborot makonidagi tahdidlar va harbiy-siyosiy beqarorlik davlatlarning xavfsizlik siyosatini tubdan qayta körib çiqişni taqozo etmoqda. Bunday şaroitda harbiy xavfsizlikni ta’minlaş faqatgina Qurolli Kuçlarning jangovar şayligini oşiriş bilan çeklanib qolmasdan, balki siyosiy, iqtisodiy, huquqiy, texnologik va ijtimoiy omillarni özaro uyğunlaştirgan kompleks strategik faoliyat sifatida namoyon bölmoqda. Yangi Özbekiston taraqqiyotining hozirgi bosqichida davlat suverenitetini mustahkamlaş, hududiy yaxlitlikni himoya qiliş, mamlakatning mudofaa qobiliyatini yuksaltiriş hamda milliy manfaatlarni işonçli himoya qiliş davlat siyosatining muhim ustuvor yönalişlaridan biri hisoblanadi. Sönggi yillarda mamlakatimizda amalga oşirilayotgan keng kölamli islohotlar barcha sohalar qatori harbiy xavfsizlik tizimini ham sifat jihatidan yangi bosqiçga olib çiqişga qaratilgan. Xususan, Qurolli Kuçlarning taşkiliy tuzilmasini takomillaştiriş, harbiy boşqaruv samaradorligini oşiriş, qoşinlarning jangovar tayyorgarligini kuçaytiriş, zamonaviy qurol-yaroğ va harbiy texnikalar bilan ta’minlaş, harbiy xizmatchilarning kasbiy malakasini yuksaltiriş hamda ularning ijtimoiy himoyasini mustahkamlaş masalalariga alohida e’tibor qaratilmoqda.

Özbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, «Mudofaa töğrisida»gi Qonuni, Mudofaa doktrinasi hamda milliy xavfsizlikka oid boshqa normativ-huquqiy hujjatlar mamlakat harbiy xavfsizligini ta’minlaşning muhim huquqiy asoslarini taşkil etadi. Mazkur hujjatlarda davlat mustaqilligini, suverenitetini, hududiy yaxlitligini va aholi xavfsizligini himoya qilişning asosiy tamoyillari belgilangan. Şu bilan birga, harbiy xavfsizlik sohasidagi islohotlar mamlakatning tinçliksevar taşqi siyosati, özaro manfaatli xalqaro hamkorlik va mintaqaviy barqarorlikni ta’minlaşga qaratilgan strategik maqsadlari bilan çamb arças boğliqdir. Harbiy xavfsizlikni ta’minlaş sohasidagi islohotlarning muhim jihatlaridan biri zamonaviy harbiy ilm-fan va innovatsion texnologiyalarning mudofaa tizimiga izçil joriy etilişidir. Bugungi harbiy-siyosiy vaziyat şuni körsatmoqdaki, an’anaviy harbiy kuç bilan bir qatorda raqamli texnologiyalar, sun’iy intellekt, uçuvçisiz uçiş apparatlari, kiberxavfsizlik tizimlari, avtomatlaştirilgan boşqaruv vositalari va zamonaviy axborot-kommunikatsiya infratuzilmasi davlatning mudofaa salohiyatini belgilovçi muhim omillarga aylanmoqda. Şu sababli harbiy sohada innovatsion yondaşuvlarni rivojlantiriş, ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo‘llab-quvvatlaş va yuqori malakali mutaxassislar tayyorlaş masalalari alohida ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etmoqda. Şuningdek, Yangi Özbekiston şaroitida harbiy xavfsizlikni ta’minlaş jarayonida inson omiliga, xususan, harbiy xizmatchilarning ma’naviy-axloqiy fazilatlari, vatanparvarlik tuyg‘usi, kasbiy mas’uliyati va psixologik tayyorgarligiga ustuvor ahamiyat berilmoqda. Harbiy xizmatchilarning ijtimoiy-huquqiy himoyasini ta’minlaş, ular va oila a’zolari uçun munosib turmuş şaroitlarini yaratиш, yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalaş hamda jamiyatda harbiy xizmatning nufuzini oşiriş mudofaa tizimi barqarorligini mustahkamlovçi muhim omillar hisoblanadi. Zero, har qanday zamonaviy harbiy texnika va qurol-yaroğning samaradorligi, avvalo, undan foydalanuvçi harbiy xizmatchining bilim darajasi, kasbiy mahorati, intizomi va Vatanga sadoqatiga boğliqdir. Markaziy Osiyo mintaqasida xavfsizlikni ta’minlaş masalasi ham Özbekistonning harbiy-siyosiy strategiyasida muhim örin egallaydi. Mintaqaning geostrategik joylaşuvi, xalqaro transport va iqtisodiy aloqalarning rivojlanişi, transmilliy tahdidlarning mavjudligi hamda qoşni davlatlar bilan xavfsizlik sohasidagi hamkorlikni kuçaytiriş zarurati mamlakat mudofaa siyosatining ustuvor vazifalarini belgilab bermoqda. Bu borada davlatlararo işonçni mustahkamlaş, xavfsizlik yuzasidan muloqotni kengaytiriş, çegara xavfsizligini ta’minlaş va ehtimoliy tahdidlarga qarşi birgalikdagi çora-tadbirlarni rivojlantiriş alohida ahamiyatga ega. Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi Yangi Özbekiston şaroitida harbiy xavfsizlikni ta’minlaş sohasida amalga oşirilayotgan islohotlarning mazmuni, ustuvor yönalişlari

va strategik ahamiyatini ilmiy jihatdan tahlil qiliş, ularning davlat mudofaa salohiyatini mustahkamlaş hamda milliy xavfsizlikni ta'minlaşdagi örnini aniql aşdan iborat. Şu bilan birga, harbiy tizimni modernizatsiya qilişning huquqiy, taşkiliy, texnologik va ijtimoiy asoslarini örganiş, mavjud muammolarni tahlil qiliş hamda sohani yanada takomillaştirişga qaratilgan ilmiy-amaliy takliflarni işlab çiqiş tadqiqotning muhim vazifalari sifatida belgilanadi. Tadqiqotning ilmiy ahamiyati harbiy xavfsizlikni ta'minlaş sohasidagi islohotlarni davlat va jamiyat taraqqiyoti bilan uzviy boğliq holda kompleks örganiş, mudofaa siyosatining zamonaviy rivojlaniş tendensiyalarini tizimlaştiriş hamda milliy xavfsizlikni mustahkamlaşning istiqbolli yönalişlarini asoslab beriş bilan belgilanadi. Mazkur yondaşuv Yangi Özbekistonning uzoq muddatli strategik manfaatlarini himoya qiliş, mamlakatda tinçlik va barqarorlikni saqlaş hamda zamonaviy tahdidlarga bardoşli mudofaa tizimini şakllantirişda harbiy islohotlarning tutgan örnini yanada çuqurroq anglaş imkonini beradi.

Yangi Özbekiston şaroitida harbiy xavfsizlikni ta'minlaşning nazariy-huquqiy asoslari

Yangi Özbekistonning ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy taraqqiyotida milliy xavfsizlikni ta'minlaş, davlat suverenitetini mustahkamlaş hamda mudofaa salohiyatini rivojlantiriş muhim strategik vazifalardan biri hisoblanadi. Jahon miqyosida harbiy-siyosiy vaziyatning murakkablaşişi, xalqaro munosabatlarda kuçlar muvozanatining özgarişi va yangi xavfsizlik tahdidlarining paydo bölişi harbiy islohotlarga nisbatan zamonaviy ilmiy yondaşuvlarni şakllantiriş zaruratini yuzaga keltirmoqda. Şu nuqtayi nazardan, harbiy xavfsizlik davlatning mustaqilligi, hududiy yaxlitligi, konstitutsiyaviy tuzumi va milliy manfaatlarini taşqi harbiy tahdidlardan himoya qilişga qaratilgan siyosiy, huquqiy, iqtisodiy, taşkiliy va harbiy çora-tadbirlar majmui sifatida baholanadi. Harbiy xavfsizlik tuşunçasi milliy xavfsizlik tizimining ajralmas tarkibiy qismi bölib, uning samaradorligi davlatning umumiy taraqqiyot darajasi, iqtisodiy imkoniyatlari, ilmiy-texnologik salohiyati va jamiyatning ijtimoiy barqarorligi bilan bevosita boğliqdir. Zamonaviy ilmiy qarashlarga köra, harbiy xavfsizlikni faqat qurolli kuçlarning son jihatidan ustunligi yoki harbiy texnika miqdori bilan baholaş yetarli emas. Bunda qoşinlarning jangovar tayyorgarligi, boşqaruv tizimining tezkorligi, harbiy xizmatchilarning kasbiy mahorati, axborot xavfsizligi va strategik rejalashtiriş imkoniyatlari ham muhim mezonlar hisoblanadi. Özbekiston Respublikasida harbiy xavfsizlikni ta'minlaşning huquqiy asoslari Konstitutsiya, «Mudofaa töğrisida»gi Qonun, Mudofaa doktrinasi va sohaga oid boshqa normativ-

huquqiy hujjatlar orqali tartibga solinadi. Xususan, 2018-yil 9-yanvarda qabul qilingan «Özbekiston Respublikasining Mudofaa doktrinasi töğrisida»gi Qonun mamlakatning harbiy xavfsizlikka oid strategik qarashlarini belgilab berdi. Mazkur doktrina mudofaa siyosatining tinçliksevarlik tamoyillariga asoslanishini, harbiy mojarolarning oldini oliş va yuzaga kelishi mumkin bölgan tahdidlarga qarşi zarur mudofaa salohiyatini şakllantirişni nazarda tutadi. 2023-yilda yangi tahrirda qabul qilingan Özbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi davlat mustaqilligi, suvereniteti va hududiy yaxlitligini himoya qilişning konstitutsiyaviy asoslarini mustahkamladi. Konstitutsiyaviy normalar mamlakat mudofaasini taşkil etiş, xavfsizlikni ta'minlaş va fuqarolarning Vatan himoyasiga doir burçlarini belgilovçi muhim huquqiy poydevor vazifasini bajaradi. Harbiy xavfsizlikni ta'minlaş sohasidagi huquqiy islohotlarning ahamiyati, avvalo, mudofaa tizimining qonuniylik, mas'uliyat, intizom, markazlaşgan boşqaruv va davlat manfaatlariga sadoqat tamoyillari asosida faoliyat yuritişini ta'minlaşda namoyon böladi. Şuningdek, normativ-huquqiy bazaning takomillaştirilişi harbiy xizmatni taşkil etiş, harbiy xizmatchilarning huquq va majburiyatlarini belgil aş, mudofaa resurslaridan oqilona foydalanış hamda harbiy boshqaruv samaradorligini oşirişga xizmat qiladi.

Qurolli Kuçlarni modernizatsiya qiliş va mudofaa salohiyatini mustahkamlaşning ustuvor yönalişlari

Yangi Özbekiston şaroitida harbiy xavfsizlik sohasidagi islohotlarning asosiy mazmunini Qurolli Kuçlarning jangovar salohiyatini yuksaltiriş, harbiy tuzilmalarni zamonaviy talablar asosida takomillaştiriş va mudofaa tizimining tezkor harakatlanish imkoniyatlarini kengaytiriş taşkil etadi. Harbiy modernizatsiya murakkab va köp qirrali jarayon bölib, u qurol-yaroğ va texnikalarni yangilaş bilan bir qatorda harbiy boshqaruv, moddiy-texnik ta'minot, kadrlar tayyorlaş, ilmiy tadqiqotlar va strategik rejalashtiriş tizimlarini ham qamrab oladi. Zamonaviy harbiy mojarolar tajribasi şuni körsatadiki, harbiy ustunlikka erişişda axborotni tezkor qayta işlaş, vaziyatni töğri baholaş, resurslarni samarali taqsimlaş va harbiy böl inmalar örtasidagi özaro hamkorlikni muvofiqlaştiriş alohida ahamiyatga ega. Şu bois harbiy boshqaruvni raqamlaştiriş, avtomatlaştirilgan axborot tizimlaridan foydalanış va qoşinlarning harakatchanligini oşiriş zamonaviy mudofaa siyosatining muhim yönalişlari sifatida qaralmoqda. Qurolli Kuçlarni modernizatsiya qiliş jarayonida harbiy texnikalarning sifat körsatkichlari, ularning ekspluatatsion işonçliligi, texnik xizmat körsatiş imkoniyatlari va zamonaviy xavfsizlik talablariga muvofiqligi muhim ahamiyat kasb

etadi. Ayniqsa, uçuvçisiz uçiş apparatlari, radioelektron kurash vositalari, zamonaviy aloqa tizimlari, kuzatuv va razvedka texnologiyalarining rivojlanişi mudofaa salohiyatini baholaş mezonlarini özgartirmoqda. Harbiy modernizatsiyaning yana bir muhim jihati mudofaa sanoati va ilmiy-texnologik imkoniyatlar örtasidagi integratsiyani rivojlantirişdan iborat. Mahalliy ishlab chiqariş imkoniyatlarini kengaytiriş, harbiy texnikalarga xizmat körsatiş tizimini takomillaştiriş, ilmiy işlanmalarni amaliyotga tatbiq etiş va texnologik mustaqillikni mustahkamlaş mudofaa tizimining uzoq muddatli barqarorligini ta'minlaşga xizmat qilishi mumkin.

Harbiy xavfsizlik sohasidagi islohotlarning asosiy yönalişlari va strategik ahamiyati

Islohot yönalişi	Asosiy mazmuni	Kutilayotgan strategik natija
Harbiy boşqaruv	Boşqaruv va muvofiqlaştiriş mexanizmlarini takomillaştiriş	Tezkor qaror qabul qiliş samaradorligini oşiriş
Qurolli Kuçlarni modernizatsiya qiliş	Zamonaviy texnika va texnologiyalarni joriy etiş	Jangovar tayyorgarlik va mudofaa qobiliyatini mustahkamlaş
Harbiy ta'lim	Professional kadrlar tayyorlaş tizimini rivojlantiriş	Yuqori malakali harbiy mutaxassislarni şakllantiriş
Kiberxavfsizlik	Harbiy axborot tizimlarini himoya qiliş	Raqamli tahdidlarga bardoşlilikni kuçaytiriş
Mudofaa sanoati	Mahalliy ishlab chiqariş va texnik xizmat imkoniyatlarini kengaytiriş	Texnologik barqarorlikni ta'minlaş
Ijtimoiy himoya	Harbiy xizmatchilar va ularning oilalarini qo'llab-quvvatlaş	Harbiy xizmat nufuzini va kadrlar barqarorligini oşiriş

Jadvalda keltirilgan yönalişlar harbiy islohotlarning özaro boğliq tizim ekanligini körsatadi. Jumladan, zamonaviy qurol-yaroğ bilan ta'minlaş harbiy xizmatchilarning yetarli kasbiy tayyorgarligisiz kutilgan samarani bermaydi. Xuddi şuningdek, yuqori malakali kadrlar mavjud bölgan şaroitda ham samarali boşqaruv va moddiy-texnik ta'minotning yetarli emasligi harbiy salohiyatdan töliq foydalanış

imkoniyatlarini çeklaydi. Demak, harbiy xavfsizlik sohasidagi islohotlarni kompleks tarzda amalga oşiriş ularning natijadorligini belgilovçi asosiy şartlardan biridir.

Harbiy ta'lim tizimini takomillaştiriş va professional kadrlar tayyorlaşning ahamiyati

Harbiy xavfsizlikni ta'minlaşning eng muhim omillaridan biri professional, zamonaviy bilim va amaliy könikmalarga ega harbiy kadrlarni tayyorlaş hisoblanadi. Harbiy xizmatchilarning kasbiy salohiyati, intellektual tayyorgarligi, ma'naviy-axloqiy fazilatlari va murakkab vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qiliş qobiliyati mamlakat mudofaa tizimining samaradorligiga bevosita ta'sir körsatadi. Yangi Özbekiston şaroitida harbiy ta'limni rivojlantiriş masalasi nafaqat harbiy bilim yurtlarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlaş, balki ta'lim mazmunini zamonaviy harbiy xavfsizlik talablariga uyğunlaştiriş nuqtayi nazaridan ham muhim ahamiyatga ega. Bunda nazariy bilimlarni amaliy mashğulotlar bilan uyğunlaştiriş, harbiy xizmatchilarning texnologik savodxonligini oşiriş, xorijiy tillarni örganiş, strategik fikrlaş va tahliliy qobiliyatlarni rivojlantiriş ustuvor vazifalar sifatida namoyon böladi. Zamonaviy harbiy mutaxassis an'anaviy jangovar tayyorgarlik bilan bir qatorda axborot texnologiyalari, elektron boşqaruv, xalqaro xavfsizlik munosabatlari, harbiy huquq va psixologiya sohalarida ham zarur bilimlarga ega bölişi lozim. Çunki harbiy faoliyatning murakkablaşişi turli sohalarga oid bilimlarni birlaştira oladigan, tez özgaruvçan vaziyatlarga moslaşuvçan va mas'uliyatli qaror qabul qila oladigan mutaxassislarga bölgan ehtiyojni oşirmoqda. Harbiy ta'lim tizimida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llaş ham alohida ahamiyat kasb etadi. Xususan, virtual simulyatsiyalar, kompyuter modellaştiriş, interaktiv mashğulotlar va vaziyatli tahlil metodlari harbiy xizmatchilarning amaliy tayyorgarligini oşirişga yordam beradi. Bunday texnologiyalar real xavf-xatarlarni yuzaga keltirmagan holda murakkab harbiy vaziyatlarni modellaştiriş, qarorlarning ehtimoliy oqibatlarini baholaş va özaro muvofiqlaştirilgan harakatlarni maşq qiliş imkoniyatini yaratadi. Şu bilan birga, harbiy kadrlarni tayyorlaş jarayonida vatanparvarlik tarbiyasi, milliy qadriyatlarga hurmat, Vatanga sadoqat va fuqarolik mas'uliyatini şakllantiriş muhim örin tutadi. Harbiy xizmatchining ma'naviy barqarorligi, ruhiy çidamliligi va kasbiy intizomi uning murakkab xizmat şaroitlarida samarali faoliyat yuritişiga xizmat qiladi. Harbiy xizmatchilarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlaş, ularning uy-joy, soğliqni saqlaş, ta'lim va boshqa ijtimoiy ehtiyojlarini qondirişga qaratilgan mexanizmlarni takomillaştiriş ham professional harbiy kadrlar salohiyatini saqlaşning muhim şarti

hisoblanadi. Mazkur çora-tadbirlar harbiy xizmatning jamiyatdagi nufuzini oşiriş, yoshlarning sohaga bölgan qiziqişini kuçaytiriş va tajribali mutaxassislarning tizimda uzoq muddat faoliyat yuritişini rağbatlantirişga yordam beradi.

Harbiy xavfsizlikni ta'minlaşda raqamli texnologiyalar va kiberxavfsizlikning örni

XXI asrda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanişi harbiy xavfsizlikning mazmuni va uni ta'minlaş mexanizmlariga sezilarli ta'sir körsatmoqda. Zamonaviy harbiy tahdidlar an'anaviy qurolli töqnaşuvlar bilan çeklanib qolmasdan, kiberhujumlar, axborot tizimlariga noqonuniy aralaşuv, strategik ma'lumotlarni qo'lga kiritiş va raqamli infratuzilma faoliyatini izdan çiqariş kabi xavf-xatarlarni ham qamrab olmoqda. Bunday şaroitda harbiy xavfsizlik tizimini raqamlaştiriş va kiberhimoya mexanizmlarini rivojlantiriş davlat mudofaa salohiyatini mustahkamlaşning muhim şartlaridan biriga aylanmoqda. Raqamli texnologiyalar harbiy boshqaruv jarayonlarini optimallaştiriş, axborot almaşinuvi tezligini oşiriş, strategik rejalashtiriş sifatini yaxşilaş va resurslardan oqilona foydalanış imkoniyatlarini kengaytiradi. Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanış harbiy xavfsizlik sohasida istiqbolli yönalişlardan biri hisoblanadi. Jumladan, katta hajmdagi axborotlarni tahlil qiliş, ehtimoliy xavf-xatarlarni oldindan baholaş, texnik vositalarning işlaş holatini nazorat qiliş va logistika jarayonlarini rejalashtirişda sun'iy intellekt algoritmlaridan foydalanış samarali natijalar berişi mumkin. Biroq bunday texnologiyalarni joriy etişda axborotlarning maxfiyligi, algoritmlarning işonçliligi, inson nazorati va huquqiy javobgarlik masalalariga alohida e'tibor qaratilişi zarur. Kiberxavfsizlikni ta'minlaşda harbiy axborot tizimlarining himoyalanganligini kuçaytiriş, mutaxassislarning raqamli savodxonligini oşiriş, zamonaviy himoya dasturlarini joriy etiş hamda kiberxavflarga qarşi tezkor javob qaytariş mexanizmlarini takomillaştiriş muhim ahamiyatga ega.

Zamonaviy texnologiyalarning harbiy xavfsizlikni ta'minlaşdagi funksional ahamiyati

Texnologik yönaliş	Qo'llaniş sohasi	Strategik ahamiyati
Sun'iy intellekt	Axborotlarni tahlil qiliş va qarorlarni qo'llab-quvvatlaş	Tahliliy faoliyat samaradorligini oşiriş
Kiberxavfsizlik	Axborot tizimlari va raqamli infratuzilmani himoya qiliş	Kiberhujumlarga bardoşlilikni kuçaytiriş

Uçuvçisiz tizimlar	Kuzatuv, monitoring va axborot töplaş	Vaziyatdan xabardorlikni yaxşilaş
Raqamli aloqa	Harbiy tuzilmalar örtasida axborot almaşinuvi	Boşqaruvning tezkorligini ta’minlaş
Virtual simulyatsiya	Harbiy ta’lim va amaliy mashğulotlar	Kasbiy tayyorgarlik sifatini oşiriş
Avtomatlaştirilgan logistika	Moddiy-texnik resurslarni hisobga oliş	Resurslardan samarali foydalanış

Jadvaldagi ma’lumotlar nazariy-funksional tahlil asosida tizimlaştirilgan bölib, muayyan texnologiyalarning Özbekiston Qurolli Kuçlarida amalda joriy etilganlik darajasini yoki samaradorligiga oid statistik natijalarni ifodalamaydi.

Mintaqaviy xavfsizlik va xalqaro harbiy hamkorlikning strategik ahamiyati

Özbekiston Respublikasining geografik joylaşuvi, Markaziy Osiyodagi siyosiy-iqtisodiy mavqeyi hamda qoşni davlatlar bilan tarixiy va strategik aloqalari mamlakat harbiy xavfsizligini mintaqaviy barqarorlik bilan uzviy boğliq holda körib çiqişni talab etadi. Markaziy Osiyo mintaqasi xalqaro transport yo‘laklari, energetika resurslari, iqtisodiy integratsiya va geosiyosiy manfaatlar kesişgan hududlardan biri hisoblanadi. Şu sababli mintaqada xavfsizlikni ta’minlaş, davlatlararo işonçni mustahkamlaş va yuzaga kelişi mumkin bölgan ziddiyatlarning oldini oliş nafaqat alohida davlatlarning, balki butun mintaqaning barqaror taraqqiyoti uçun muhim ahamiyatga ega. Özbekiston Respublikasining Mudofaa doktrinasida xalqaro va mintaqaviy hamkorlikni mustahkamlaş, Markaziy Osiyoda xavfsizlik, barqarorlik va yaxşi qoşniçilik munosabatlarini rivojlantiriş mudofaa siyosatining asosiy maqsadlari qatorida belgilangan. Xalqaro harbiy hamkorlik harbiy ta’lim, mutaxassislar malakasini oşiriş, tajriba almaşiş, favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlik va xavfsizlikka oid ilmiy tadqiqotlarni rivojlantiriş imkoniyatlarini kengaytiradi. Bunda harbiy hamkorlikning mamlakat milliy manfaatlariga mosligi, davlat suverenitetiga hurmat va xalqaro huquq normalariga rioya etilişi asosiy mezonlar bölib qoladi. Mintaqaviy xavfsizlikni mustahkamlaşda Afg‘onistondagi vaziyat, transmilliy terrorizm, noqonuniy qurol savdosi, uyushgan jinoyatçilik va çegaraoldi xavfsizligi bilan boğliq masalalar ham alohida e’tibor talab qiladi. Mazkur xavf-xatarlarning transmilliy xususiyati ularga qarşi kuraşişda diplomatik muloqot, axborot almaşinuvi, xalqaro huquqiy hamkorlik va xavfsizlik institutlari örtasidagi muvofiqlaştirişni rivojlantiriş zaruratini kuçaytiradi.

Harbiy xavfsizlik sohasidagi islohotlarning samaradorligini oşiriş istiqbollari

Yangi Özbekiston şaroitida harbiy xavfsizlikni ta'minlaş sohasidagi islohotlarning istiqboldagi samaradorligi ularning izçilligi, ilmiy asoslanganligi, institutsional barqarorligi va zamonaviy xavf-xatarlarga moslaşuvçanligi bilan belgilanadi. Tadqiqot doirasidagi nazariy tahlillar asosida harbiy xavfsizlik tizimini yanada takomillaştirişning bir neça istiqbolli yönalişlarini ajratiş mumkin. Birinçidan, mudofaa siyosatini uzoq muddatli strategik rejalashtiriş tamoyillari asosida rivojlantiriş zarur. Bunda xalqaro harbiy-siyosiy vaziyatdagi özgarişlarni muntazam tahlil qiliş, ehtimoliy tahdidlarni baholaş va mudofaa resurslarini ustuvor vazifalar asosida taqsimlaş muhim ahamiyat kasb etadi. Ikkinçidan, harbiy ta'lim va ilmiy-tadqiqot faoliyati örtasidagi integratsiyani kuçaytiriş maqsadga muvofiq. Harbiy oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlar va texnologik işlab chiqariş subyektlari örtasidagi hamkorlik innovatsion işlanmalarni rivojlantirişga xizmat qilishi mumkin. Uçinçidan, harbiy xavfsizlikni ta'minlaşda inson kapitalini rivojlantirişga ustuvor ahamiyat berilişi lozim. Professional harbiy kadrlarni tayyorlaş, ularning kasbiy va psixologik tayyorgarligini mustahkamlaş, ijtimoiy himoyasini yaxşilaş hamda harbiy xizmatning jozibadorligini oşiriş mudofaa tizimining barqarorligini ta'minlaydi. Törtinçidan, harbiy boshqaruvda raqamli texnologiyalar va zamonaviy axborot tizimlaridan foydalaniş imkoniyatlarini kengaytiriş bilan bir qatorda kiberxavfsizlik, ma'lumotlarni himoya qiliş va texnologik xavflarni boşqarishga oid mexanizmlarni rivojlantiriş talab etiladi. Beşinçidan, harbiy islohotlarning natijadorligini baholaşda faqat moddiy-texnik körsatkichlar bilan çeklanmasdan, kadrlar salohiyati, boshqaruv sifati, tayyorgarlik darajasi, resurslardan foydalaniş samaradorligi va institutsional barqarorlik kabi mezonlardan ham foydalaniş maqsadga muvofiq. Umuman olganda, harbiy xavfsizlikni ta'minlaş sohasidagi islohotlar davlat mudofaa salohiyatini mustahkamlaş bilan bir qatorda mamlakatning siyosiy mustaqilligi, iqtisodiy barqarorligi va xalqaro maydondagi strategik manfaatlarini himoya qilişga xizmat qiladi. Özbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 152–153-moddalarida Qurolli Kuçlarning davlat suvereniteti, hududiy yaxlitlik va aholi xavfsizligini himoya qiliş vazifalari hamda xavfsizlikni ta'minlaş uçun oqilona yetarlilik darajasida saqlanişi belgilangan. Şundan kelib çiqib, Yangi Özbekiston şaroitida harbiy xavfsizlikni ta'minlaşga qaratilgan islohotlarni huquqiy, taşkiliy, texnologik, ijtimoiy va ilmiy yönalişlarning özaro uyğunligini ta'minlovçi yaxlit tizim sifatida rivojlantiriş strategik ahamiyatga ega, degan ilmiy xulosaga keliş mumkin.

XULOSA

Yangi Özbekiston şaroitida harbiy xavfsizlikni ta'minlaş sohasida amalga oşirilayotgan islohotlar davlat suverenitetini mustahkamlaş, hududiy yaxlitlikni himoya qiliş, milliy manfaatlarni ta'minlaş hamda mamlakat mudofaa salohiyatini yuksaltirişning muhim strategik omili hisoblanadi. Tadqiqot davomida olib borilgan ilmiy-nazariy tahlillar harbiy xavfsizlik tizimini takomillaştiriş jarayoni siyosiy, huquqiy, iqtisodiy, texnologik va ijtimoiy yönalişlarning özaro uzviy boğliqligiga asoslanishini körsatadi. Harbiy xavfsizlik sohasidagi islohotlarning samaradorligi, avvalo, Qurolli Kuçlarning jangovar tayyorgarligini oşiriş, harbiy boşqaruv tizimini modernizatsiya qiliş, zamonaviy qurol-yaroğ va texnologiyalarni joriy etiş hamda professional harbiy kadrlar tayyorlaş mexanizmlarini takomillaştiriş bilan belgilanadi. Şuningdek, harbiy xizmatchilarning ijtimoiy himoyasini kuçaytiriş, yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalaş va harbiy ta'lim sifatini yuksaltiriş mudofaa tizimining uzoq muddatli barqarorligini ta'minlaşda muhim örin tutadi. Tadqiqot natijalariga köra, zamonaviy geosiyosiy tahdidlar şaroitida harbiy xavfsizlikni ta'minlaşda raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, kiberxavfsizlik tizimlari va innovatsion ilmiy işlanmalardan foydalanış imkoniyatlarini kengaytiriş alohida ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, mintaqaviy xavfsizlikni mustahkamlaş, xalqaro harbiy hamkorlikni rivojlantiriş va xavf-xatarlarning oldini olişga qaratilgan kompleks mexanizmlarni takomillaştiriş zarur. Xulosa qilib aytganda, Yangi Özbekiston şaroitida harbiy xavfsizlik sohasidagi islohotlar mamlakatning mudofaa qobiliyatini mustahkamlaş, tinçlik va barqarorlikni saqlaş, jamiyat xavfsizligini ta'minlaş hamda milliy taraqqiyotning mustahkam asoslarini yaratishga xizmat qiladi. Kelgusida mazkur islohotlarning ilmiy asoslanganligini kuçaytiriş, zamonaviy xavfsizlik tahdidlariga moslaşuvçan mudofaa tizimini rivojlantiriş va harbiy sohada innovatsion yondaşuvlarni keng joriy etiş davlat xavfsizlik siyosatining ustuvor vazifalaridan biri bölib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar röyxati:

1. Mirziyoyev Ş.M. Yangi Özbekiston strategiyasi. Toşkent: Özbekiston, 2022. 416 bet.

2. Özbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. 2023-yil 30-aprelda referendum orqali qabul qilingan yangi tahrir. 152-153-moddalar.

3. Özbekiston Respublikasining «Mudofaa tögrisida»gi Qonuni. 2001-yil 11-may, 211-II-son.

4. Özbekiston Respublikasining «Özbekiston Respublikasining Mudofaa doktrinasi tögrisida»gi Qonuni. 2018-yil 9-yanvar, ÖRQ-458-son. 1-10-bandlar.

5. Özbekiston Respublikasi Prezidentining «2022–2026-yillarga möljallangan Yangi Özbekistonning taraqqiyot strategiyasi tögrisida»gi Farmoni. 2022-yil 28-yanvar, PF-60-son. 1-ilova, VII bölim.

6. Özbekiston Respublikasi Prezidentining «Özbekiston – 2030» strategiyasi tögrisida»gi Farmoni. 2023-yil 11-sentabr, PF-158-son.

7. Özbekiston Respublikasi Prezidentining «2021–2026-yillarga möljallangan ekstremizm va terrorizmga qarşi kuraşiş böyiça Özbekiston Respublikasi milliy strategiyasini tasdiqlaş tögrisida»gi Farmoni. – 2021-yil 1-iyul, PF-6255-son.

8. Özbekiston Respublikasi Prezidentining «Özbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi konsepsiyasini tasdiqlaş va uni amalga oşiriş çora-tadbirlari tögrisida»gi Farmoni. 2021-yil 29-noyabr, PF-27-son.

9. Özbekiston Respublikasining «Kiberxavfsizlik tögrisida»gi Qonuni. 2022-yil 15-aprel, ÖRQ-764-son.

10. Özbekiston Respublikasining «Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat tögrisida»gi Qonuni. 2002-yil 12-dekabr, 436-II-son.

11. Özbekiston Respublikasining «Davlat xavfsizlik xizmati tögrisida»gi Qonuni. – 2018-yil 5-aprel, ÖRQ-471-son.